

MANIFEST AMB MOTIU DEL DIA 3 DE DESEMBRE, DIA INTERNACIONAL DE LES PERSONES AMB DISCAPACITAT (ASSEMBLEA GENERAL DE L'ONU 1882. RESOLUCIÓ 47/3)

ENTITATS QUE SUBSCRIUEN EL MANIFEST:

EL CONSELL DE L'ADVOCACIA CATALANA (CICAC), EL COMITÈ CATALÀ DE REPRESENTANTS DE PERSONES AMB DISCAPACITAT (COCARMI), LA CONFEDERACIÓ ESPANYOLA DE PERSONES AMB DISCAPACITAT FÍSICA I ORGÀNICA (COCEMFE), LA FEDERACIÓ D'ENTITATS DE LA DISCAPACITAT INETL·LECTUAL I DEL DESENVOLUPAMENT DE CATALUNYA (DINCAT), LA FEDERACIÓ DE PERSONES SORDES DE CATALUNYA (FESOCA), SALUT MENTAL CATALUNYA (SMC) I EL COL·LEGI D'EDUCADORES I EDUCADORS SOCIALS DE CATALUNYA (CEESC)

La Convenció internacional sobre els drets de les persones amb discapacitat (CDPD), aprovada a Nova York el 13 de desembre de 2006 per l'Assemblea General de les Nacions Unides, amb l'objectiu de promoure els drets i el benestar de les persones amb discapacitat en tots els àmbits de la societat, suposa un canvi de paradigma en relació amb l'exercici efectiu dels drets de les persones amb discapacitat.

L'article 12 reconeix a totes les persones amb discapacitat la capacitat jurídica en igualtat de condicions respecte al conjunt de la ciutadania, i l'article 13 obliga els estats part a adoptar les mesures pertinents per proporcionar a les persones amb discapacitat accés als suports que puguin necessitar per a l'exercici de la seva capacitat jurídica.

Les darreres reformes de la legislació civil i processal (que afecten tant el dret estatal com la normativa pròpia de Catalunya) han suposat l'adaptació del nostre dret intern a la CDPD.

Amb relació al dret d'accés a la justícia, és fonamental la nova figura de la persona que actua com a facilitadora, que té com a missió aconseguir que les persones amb discapacitat que ho necessitin puguin participar dels processos judicials que els afectin (sigui quina sigui la seva intervenció) amb garanties (en relació amb la comprensió i la comunicació) per a poder accedir al sistema judicial i interactuar amb els diferents operadors jurídics en igualtat de condicions que la resta de la ciutadania.

En el marc del projecte "Fent accessible la justícia", les entitats catalanes que participem d'aquest manifest hem treballat en la definició de les principals característiques i funcions de la persona facilitadora, hem definit el protocol de la seva intervenció en procediments judicials i hem configurat un pla pilot que permet la immediata posada en marxa del servei amb professionals especialitzats.

La Instrucció 1/2022, de la Secretaria per a l'Administració de Justícia, ha establert que sigui l'Equip d'Assessorament Tècnic de Família (EATAF) qui assumeixi la valoració, la definició i l'execució dels suports que una persona amb discapacitat necessita per poder accedir a un procediment judicial.

Manifestem el nostre rebuig a aquesta decisió:

- Les funcions de l'EATAF, en tant que unitat d'assessorament tècnic, no són les mateixes que han d'assumir els professionals de la facilitació, que no són altres que la correcta interlocució de les persones amb discapacitat en el procediment judicial.
- Per portar a terme les funcions de facilitació són necessàries una especialització i capacitació professional específiques, de les quals, en aquests moments, els equips de l'EATAF no disposen.
- Les càrregues de treball i els retards que afecten habitualment els equips de l'EATAF provoquen dubtes sobre la possibilitat que puguin assumir aquestes noves funcions com a organisme de facilitació, així com la seva efectiva formació i especialització.
- La Instrucció 1/2022 limita l'actuació de la figura del facilitador a aquells casos en els quals es sol·licita aquest servei per part de la instància judicial o per part de la fiscalia en l'àmbit civil. En cas que les persones amb discapacitat sol·licitin la intervenció de la persona facilitadora en el procés, serà a elecció d'aquesta i al seu càrrec, sense la intervenció de l'EATAF. Aquest fet suposa un greuge comparatiu per aquestes persones, una càrrega afegida a la seva discapacitat, un límit a l'accés en igualtat de condicions a la justícia, i com a conseqüència, una discriminació per raó de discapacitat a l'àmbit econòmic, definida i prohibida per la CDPD.

En aquest marc de treball, exigim a les administracions públiques competents:

- Que es desenvolupi un programa per a la formació específica i especialitzada amb la finalitat de disposar de professionals de la facilitació que disposin de la formació necessària que tingui per objecte l'atenció i el suport pel que fa a la diversitat que caracteritza les persones amb discapacitat, sigui quina sigui la seva forma o sistema de comunicació.
- Que es posi en marxa un programa que permeti a les persones amb discapacitat disposar d'un servei específic i especialitzat que pugui proporcionar a les persones que així ho necessitin els suports necessaris i adequats que els situïn en igualtat de condicions amb la resta de ciutadania en els processos judicials en relació amb la informació, la comunicació, la comprensió i, en definitiva, la presa de decisions.

Cal recordar el document de l'ONU titulat *Principis i directrius internacionals sobre l'accés a la justícia per a les persones amb discapacitat de 2020*, arrelats en la CDPD i que disposa d'un ampli consens per part de la comunitat internacional.

Conté un conjunt de mesures a l'hora de garantir un accés igualitari i equitatiu a la justícia sense discriminació, de conformitat amb l'article 13 i altres disposicions de la Convenció, i fa referència específica al facilitador com a figura independent, a més d'altres figures intermediàries com els intèrprets de llengua de signes i els guies-intèrprets de persones sordcegues.

Així mateix, aquests principis i directrius fan referència a les diferents formes i sistemes de comunicació com poden ser la llengua de signes, la llengua oral, la llengua escrita, l'audiodescripció,

la subtitulació i altres dispositius i mitjans de suport a la comunicació oral, els sistemes de comunicació tàctils, els suports i formats visuals, la lectura fàcil i els sistemes augmentatius i alternatius a la comunicació, entre d'altres. Cal destacar, per últim la referència que fa aquest document al finançament (principis 3, 6, 9 i 10).

Tal com reconeix l'ONU la inclusió de la discapacitat és una condició essencial per al respecte als drets humans, el desenvolupament sostenible, la pau i la seguretat. Respectar els drets de les persones amb discapacitat no és només una qüestió de justícia, també és una inversió en el nostre futur comú.